

Připomínka k návrhu zákona o výši platu a některých náhrad výdajů představitelů státní moci a některých státních orgánů a soudců v roce 2011 a o výši platu státních zástupců v roce 2011

Předkládám tuto připomínku jakožto připomínku Ústavního soudu (čl. 5 legislativních pravidel vlády) s vědomím předsedy Ústavního soudu, avšak s výhradou, že nijak nepředjímá případné rozhodování Ústavního soudu, Ústavní soud jakožto soudní orgán ochrany ústavnosti nijak nezavazuje, ani nevyjadřuje názor jeho senátů či jednotlivých soudců Ústavního soudu, kteří svá stanoviska a právní názory autoritativně projevují jen ve svých rozhodnutích a jejich odůvodněních.

K předloženému materiálu se záměrně **vyjadřuji toliko z pohledu principů a závěrů, k nimž již Ústavní soud dospěl ve svých veřejně vyhlášených nálezech**, za posledních 13 let čtených, především „díky“ opakovanému prolamování obecných pravidel odměňování soudců jednorázovými opatřeními téhož druhu, jakého je nyní předložený materiál.

Připojená důvodová zpráva k návrhu zákona se opírá o argumenty, které vytrhují závěry plynoucí z dosavadní judikatury Ústavního soudu z celkového kontextu, případně jiné zásadní argumenty smlčují. Nejmarkantněji se to projevuje v případě posledního nálezu sp. zn. Pl. ÚS 13/08 (vyhl. pod č. 104/2010 Sb.), s nímž má být dle důvodové zprávy navrhovaná úprava v souladu.

Tento závěr nemohu při nejlepší vůli sdílet. Ústavní soud naopak akceptoval [podvakerát – nález Pl. ÚS 13/08 a předtím nález sp. zn. Pl. ÚS 55/05 ze dne 16. 1. 2007 (N 9/44 SbNU 103; 65/2007 Sb.)] tzv. zmrazení platů soudců pouze za předpokladu, že se jedná o zákonné odložení jinak zákonem předpokládaného zvýšení platu v závislosti na vývoji mezd v nepodnikatelské sféře, a to v rozsahu jednoho roku, resp. maximálně tří let (argument *de minimis*), „příčemž např. »trvalé« zmrazení platů ... by Ústavní soud nepochybně posuzoval jako krok ústavně nepřipustný“. Další prodlužování tohoto zmrazení svéráznou „salámovou“ metodou, jak konstruuje předložený návrh, již podle mého přesvědčení nelze hodnotit jinak, než jako *trvalé*. Návrh jde dokonce ještě dále a svým výrazným nominálním snížením platů soudců představuje reálné snížení úrovně jejich materiálního zabezpečení. Ocitá se tak za hranicí toho, co Ústavní soud svými posledními nálezy z ústavněprávních hledisek akceptoval.

Dovoluji si k tomu podotknout, že takové snížení již dosažené úrovně materiálního zabezpečení soudců může být fakticky – v porovnání s jinými zaměstnanci ve veřejné sféře – dokonce ještě vyšší (jinými slovy neproporcionální), než se jeví dle nyní předložené předlohy. Pokud by byla přijata v médiích avizovaná strategie vlády, podle níž by ke snížení nákladů rozpočtových prostředků mělo docházet cestou propouštění zaměstnanců a zvyšování platů těch, kteří by ve veřejné sféře zůstali, mohl by průměrný plat ostatních zaměstnanců ve veřejné sféře naopak růst, zatímco plat

soudců by se na základě navrženého a absolutně formulovaného zákonného pravidla jenom snížil.

Doplňuji, že ze série nálezů Ústavního soudu, které jsou podle čl. 89 odst. 2 Ústavy České republiky závazné pro všechny orgány a osoby, vyplývá – zjednodušeně řečeno – závěr právě opačný, než jaký se snaží předestřít důvodová zpráva k předloženému návrhu zákona, a to takový, že snižování materiálního zabezpečení (platů) soudců je – vyjma naprosto výjimečných situací (např. tíživá finanční situace státu, přičemž i za splnění této podmínky musí být zohledněna odlišnost funkce soudců a představitelů moci zákonodárné a výkonné!!! srov. náleží Pl. ÚS 55/05, což ve vztahu k předloženému návrhu zcela postrádám) – protiústavní. Přehledné shrnutí této relevantní náleží judikatury Ústavního soudu nabízí právě náleží sp. zn. Pl. ÚS 55/05 v bodech 41-51. V dosud posledním náleží sp. zn. Pl. ÚS 13/08 Ústavní soud konstatoval: „*krok zákonodárce, jímž (by) došlo nikoliv k pozastavení tempa růstu platu soudců, nýbrž k byt' i jen částečnému odnětí již dosažené úrovně jejich materiálního zabezpečení, stěží by mohl Ústavní soud z hlediska principů demokratického právního státu aprobovat.*“. Zdůrazňuji, že tato právní věta byla vyslovena bez dalších podmínek. Většina pléna k tomu již jen dodala, že to platí zvláště, „*pokud by se ukázalo, že takováto zásadně nepřípustná restrikce zasahuje toliko nebo především příjmové poměry soudců a nikoliv současně příjmy jiných »služebníků« státu.*“. Pozornost si zaslouží i odlišná stanoviska k tomuto náleží.

Sluší se také zopakovat, co Ústavní soud vyslovil ve zmíněném náleží Pl. ÚS 55/05 v bodě 59: „*V linii dosavadních nálezů Ústavní soud považuje za nutné vyjádřit své hluboké přesvědčení, že neblahá praxe »mimořádných«, a přitom zcela pravidelných, opatření v oblasti odměňování soudců, již byl po osm let (1997 až 2004) Ústavní soud opakovaně konfrontován, je minulostí, která se již nevrátí.*“. Přes toto hluboké přesvědčení byl Ústavní soud opakovaně i nadále každoročně konfrontován s *ad hoc* opatřeními, prolamujícími obecné pravidlo přijaté v roce 1995 v zákoně č. 236, a tato praxe, soudě podle předloženého návrhu, má pokračovat i v roce 2011.

Navržená právní úprava tak, s výhradou přednesenou v úvodu, podle mého přesvědčení směřuje proti závěrům plynoucím z dosavadní náleží judikatury Ústavního soudu, jež jsou závazné pro všechny orgány a osoby, včetně Ústavního soudu samého. Dokud Ústavní soud dosavadní judikaturu zákonem předpokládaným způsobem, při splnění kritérií v nálezech Ústavního soudu vymezených, nepřekoná, lze ji považovat za rozpornou s ústavním pořádkem České republiky. **Navrhuji proto, s ohledem na dosavadní náleží Ústavního soudu, aby soudci byli z připravovaného opatření vyňati.** K vynětí soudců (a případně též státních zástupců) z navrhovaného opatření vedou jistě i další závazné argumenty, které však jdou již nad rámec toho, k čemu se vzhledem k postavení Ústavního soudu v ústavním systému a vzhledem k jeho náležím považují být příslušný.

Tuto připomínku formuluji jako **zásadní**.

S pozdravem

Tomáš Langášek
generální sekretář Ústavního soudu

V Brně dne 23. srpna 2010